

**Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola**

Iskola vezetője:

Prof. Dr. habil. Jakab Éva Rozália DSc.

Balássy Ádám Miklós

**Jogforrások a hatalommegosztás rendszerében
– normák és hatáskörök**

*Doktori értekezés
tézise*

Témavezető:
Prof. Dr. habil. Tóth J. Zoltán

Budapest

2023

Tartalomjegyzék

Praefatio	3
Témavezetői ajánlás	4
A dolgozat szerkezete és tartalma	6
Elemzési módszerek	9
Suppositio.....	12
Conclusio.....	13
A szerző témában megjelent publikációi	26

Praefatio

A disszertáció középpontjában olyan jogbölcseleti témakörök vizsgálata áll, amelyekkel minden jogvégzett személy valamilyen módon már találkozott a pályafutása során. Ugyanakkor a dolgozat célja kettős: elsődlegesen a mindennapi használatban lévő fogalmakkal és jogintézményekkel kapcsolatos tévképzeteknek az eloszlatását célozza; másodlagosan – a szakirodalom által eddig el nem végzett elemzési szinten – a magyar jogrendszer problémáinak tekintett jogforrásainak bemutatására törekszik. Az értekezés célja tehát, hogy a magyar jogforrási rendszerben eddig nem hangsúlyos jogforrásokat is ismertesse, így elsődlegesen a hazai jogtudomány számára íródott, és ezen keretek között értelmezhető problémákat feszeget. A problémák bemutatásakor a változó jogrendszerre tekintettel kerültek megfogalmazásra az egyes újító megállapítások, ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy az értekezés kizárólag csak a hazai (szak)adatbázisra támaszkodna.

Mindezek alapján a disszertáns bemutatja a hatalmi ágak – mint testületek – által megalkotott különböző jogforrásokat és az azokkal kapcsolatos elméleti aggályokat, gondolatokat. A dolgozat további célja az, hogy olyan mélységben vizsgálja meg azokat az egyértelműnek tűnő jogforrásokat – pontosabban a törvényeket, kormányrendeleteket, kormányhatározatokat, országgyűlési határozatokat, jogegységi határozatokat, alkotmánybíróági határozatokat –, amilyen mélységben azt az eddigi magyar jogászközösség még nem tette meg. Ennek során az olvasó a hatalmi ágak szerint rendszerezve ismerheti meg a magyar jogforrások meghatározó formáit, valamint a dolgozat feleleveníti és kiegészíti a korábbi századok egyes elfeledett materiális és formális distinkcióképzéseit is.

A címválasztás indokai: a dolgozat elsődlegesen egy elméleti, normatani fókuszpontot kapott, másodlagosan pedig egy jogforrástani és kodifikációs személetmódot is követ. Mindezek alapján a dolgozat törekszik jogbölcseleti és államelméleti oldalról is megközelíteni a jogforráselméletet és az azzal összefüggő állam működési koncepciókat azzal a céllal, hogy az egyszerre rendelkezzen gyakorlati és elméleti hasznossággal is. Ugyanakkor a címválasztás egyrészt önkényesnek tekinthető, figyelemmel arra, hogy a disszertáns nem tér ki az összes formális jogforrásra, így a vizsgálat tárgyát nem képezik az önkormányzati rendeletek, a miniszteri rendeletek, utasítások, önálló szabályozó szervek által megalkotható rendeletek, sem a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete.

Témavezetői ajánlás

Balássy Ádám Miklós „Jogforrások a hatalommegosztás rendszerében – normák és hatáskörök” c. dolgozata a jogelmélet, jogalkotástan és alkotmányjog határterületén álló kérdéssel foglalkozik. Elméleti kiindulópontja a materiális és a formális jogszabályfogalom megkülönböztetése, melynek alapján a jogforrástani problémákat vizsgálja.

A dolgozat nagyobb, jogelméleti része elsősorban normatani kérdésekkel foglalkozik, míg második, rövidebb része az elemzett normatani problémák államelméleti implikációit tárgyalja. Utóbbi körben elemzésre kerülnek a kérdéskör komplexitását igazoló, egyben politikai filozófiai kontextusát adó elvek és tanok, különösen a jogállamiság és a hatalommegosztás elve; továbbá a jogalkotás és jogalkalmazás határterületén mozgó olyan jelenségek, mint az alkotmánybíráskodás és a közigazgatási bíráskodás, illetve az ezek alapján előállott kvázi normák és (kelsen értelemben felfogott) esetnormák, melyek egyértelmű normatani besorolása nem lehetséges.

A dolgozat nívum jellegét azonban mindenekelőtt az első rész adja. Ebben a tematikai egységben veszi sorra a szerző a normák fajtáit, illetve a – döntően normákat tartalmazó – jogszabályok materiális és formális fogalmait. E körben elemzi továbbá a pozitív alkotmányjogi értelemben vett jogforrási hierarchia jogszabálytípusait és az azok közötti kapcsolatok lehetséges fajtáit, beleértve a jogszabályokba – a materiális jogszabályfogalom felhasználásával – nemcsak a törvényeket és rendeleteket, hanem a normatív határozatokat is. Hatásosan mutatja ki a jogi szervezetszabályozó eszközökről, hogy azok egyrészt ebben az értelemben extern jogi aktusoknak minősülnek, másrészt hogy normatív jelleggel is bírhatnak. Továbbá – elméleti alaposággal, de a létező határozati típusokat empirikusan is vizsgálva, a gyakorlat számára is hasznosítható következtetésekkel – először tekinti át a kormányhatározatok magyarországi fajtáit és azok tényleges jellemzőit. E körben a szerző kritikusan viszonyul a Kormány határozatalkotási gyakorlatához, és számos, jogforrástani szempontból hasznos javaslattal él annak megváltoztatása érdekében.

Összességében a disszertáció tervezete hosszú évek alapos és kitartó munkájának gyümölcse, melyből így is számos, a fenti kérdések vizsgálata során feltárt (és folyóiratokban megjelent tanulmányokban kifejtett) kérdés elemzése – helyhiány vagy lazább tematikai kötődés miatt – végül kimaradt. Ami szerepel benne, az koherens, a szerző saját nézeteit hűen

tükröző, a tudományos vitákra kész, indokolt álláspont, mely mind az alkotmányelméletet (a jogforrástan tekintetében), mind a jogelméletet (a normatan vonatkozásában) hasznosítható meglátásokkal gazdagítja, és bizonyos, mélyen gyökerező, de praktikusán már nem tartható állítások cáfolatával járul hozzá rögzült, de téves álláspontok újragondolásához.

Budapest, 2023.

Tóth J. Zoltán

A dolgozat szerkezete és tartalma

A dolgozat egy jogbölcseleti alapozással indul, amely bemutatja, hogy a normák rendszere milyen zárt és konzisztens jelleggel bír. Ezen elméleti megalapozásban a disszertáns kifejti az állítását, amely szerint a jognak – mint normarendszernek – egyszerre kell dinamikus és statikus jelleggel is rendelkeznie annak érdekében, hogy a jogi norma önálló és abszolút értékű jelenségként legyen (önmagában legyen értelme a jogi normának minden más normarendszertől függetlenül, azaz ne „relatív értéként” jelenjen meg a világban) értelmezhető a jogalkalmazó és a jogbölcselet számára. Ugyanis a jogbölcselet vizsgálódásainak tárgya nem más, mint a jogi normák változó és változatlan formájának a megismerésére korlátozó szemlélődések összessége.

A disszertáció szerkezetét tekintve két nagyobb egységre bontható. Elsődlegesen a jogelméleti, jogforrási problémákat tárgyalja, azokon belül is a különböző testületek által megalkotható normáknak a rendszerezését és rendszerszintű meghatározását. A dolgozat ezen része a hatalmi ágak által kibocsátott jogforrások – azokon belül is különösen a határozati formák – meghatározására törekszik, ennek megfelelően mind a törvényhozó hatalmi ágat (országgyűlési határozatok), mind a végrehajtó hatalmi ágat (kormányhatározatok) és az igazságszolgáltató hatalmi ág által megalkotott (jogegységi határozat) határozati formákat vizsgálja – és ezen sorrendben elemzi a normákat. A dolgozat ugyanakkor nem foglal állást azon kérdésben, hogy az Alkotmánybíróság milyen szerepet tölt be a hatalmi ágak megosztásának rendszerében, de figyelemmel arra, hogy a jogforrási rendszerben is kiemelkedő szerepet tölt be a taláros testület által kibocsátott határozat, nem hagyhatjuk figyelmen kívül. A *jogelméleti fejezeten* belül 12 cím és 56 alcím található. Ez a rész fogalmaz meg olyan állításokat is, miszerint *vannak olyan jogforrásaink, amelyeket elsődlegesen intern jellegűnek tekint a jelenlegi tudomány, de azok a gyakorlatban extern hatással is rendelkezhetnek.* Az *államelméleti fejezeten* belül 7 cím és 18 alcím található. A fejezetben az állam működésével kapcsolatos meghatározó igazságszolgáltatási, norma-felülvizsgálati intézmények bemutatásán felül sor kerül azon rendszer- és államelméleti fogalmak részletezésére is, amelyek meghatározzák az állam jogrendszer szintű működését. Ennek megfelelően különböző jogállamisági, joguralmi és hatalommegosztási koncepciókat mutatunk be. Annak érdekében, hogy ezen koncepciók a gyakorlatban is biztosítva lehessenek, az állami (ön)korlátozó intézmények hatásköreit is röviden bemutatja a fejezet.

A dolgozat bemutatja továbbá a törvények materialista és formalista elméleteit, azoknak a közös kiindulópontjait, és megmagyarázza ugyanazon kifejezés két különböző alkalmazását is, amely szerint a *jogtételeknek* és a *jogelveknek* a meghatározása csak alkotmányos módon történhet, ezért egy formális, kodifikációs mechanizmusnak tekinthető a törvényalkotás.

A disszertáció a törvényalkotó hatalmi ág által megalkotható aktusok elemzésével folytatódik, ahol elemzésre kerül ezen aktus extern és intern jellege, megalkotása (és annak korlátai) valamint górcső alá vesszük a hárszabályt mint *sui generis* jogforrást.

A dolgozat – haladva a hatalmi ágak rendszerében – ismerteti a kormányrendeletek három szinten való elkülönítését. Elsődlegesen bemutatásra kerül a kormányrendeletek törvényekhez való viszonya alapján történő felosztás – *iuxta legem, intra legem, praeter legem, contra legem, sine lege, contra constitutionem* –, másodlagosan a *generalista* osztályozás szerinti felosztás, – *hagyományos rendeletek, ideiglenes törvény erejével bíró rendeletek, törvényerejű rendeletek*, – végül pedig azok megalkotásukhoz, felhatalmazásuk szerinti felosztás – *derivatív, autonóm, complex*. Az utóbbi megkülönböztetésben a szerző szakít a standard dichotóm felosztással, és bevezeti a *complex* felhatalmazási rendelkezés megkülönböztetése is, amely nóvumnak tekinthető.

A disszertáció célja, hogy a magyar jogrendszerben megtalálható kormányhatározati formáknak a sajátosságait bemutassa, ideértve az alaki és az anyagi fogalmak meghatározását, valamint azoknak a (magyar) jogforrási rendszerben való elhelyezését is. További célja, hogy kifejtse az olyan nem ismert kormányhatározati formákat, mint a 2000-es, 3000-es vagy 4000-es kormányhatározatok. A kormányhatározatok a jelenlegi jogtudomány, dogmatika és gyakorlat szempontjai alapján *intern* jogi aktusoknak tekintendők. Álláspontom szerint ugyanakkor megtalálhatók olyan kormányhatározatok is, amelyek *extern* jelleggel rendelkeznek, ennek okán pedig a materiális értelemben vett jogszabálynak tekintendők. A disszertáció ezen részén továbbá állást kívánok foglalni abban a kérdésben is, hogy tekinthető-e a kormányhatározat eredeti hatáskörben megalkotottnak (azaz levezethető-e az Alaptörvényből a kormány felhatalmazottsága a kormányhatározatoknak a megalkotására), vagy sem, és alkalmazható-e a jogszabályokra alkalmazott – eredeti/származékos/vegyes – trichotómia.

Amennyiben a kormányhatározat *extern* jelleget is ölthet, *további kérdésként merül fel, hogy egy kormányhatározatnak a közzétételéről kell-e beszéljünk, vagy annak kihirdetéséről* – ennek a keretében vitatandó az is, hogy a nem nyilvános kormányhatározatokban milyen tartalmakat lehet megjeleníteni.

Álláspontom szerint ugyanis vannak olyan kormányhatározatok, amelyek bírnak *extern* tartalommal, azaz kihatással vannak az állampolgárok összességére. Ugyanakkor ez nem azt jelenti, hogy minden kormányhatározat *extern* vagy normatív lenne, mert a kormányhatározatok eredeti céljukat tekintve *internek* (azaz az adott szervezetre hatnak) és többségében egyediek. *Az extern jellegű normatív aktusok pedig nem tekinthetők – azok extern mivoltánál fogva – közjogi szervezetszabályozó eszközöknek, mert nemcsak az adott szervezetet szabályozzák, hanem az állampolgárok meghatározott (nem egyedi) összességét, így ezeket – materiális értelemben – kvázi jogszabályoknak tekintem.* Ugyanis amennyiben egy kormányhatározat *explicit intern* rendelkezéseket tartalmaz, nem feltétlen jelenti azt, hogy annak a kormányhatározatnak a közvetett hatása nem érinti az állampolgárok összességét. Azaz az *intern* aktusok, amelyek az állami szerveknek – vagy azok alárendelt szervezetének – rendelnek feladatot, közvetlenül vagy közvetetten más természetes vagy jogi személyek számára is köteleességet keletkeztethetnek. *Ami nem jelent mást, mint hogy az eredetileg intern aktusok befolyásolhatják az állampolgárok jogainak az alakulását, amely beavatkozás a tényleges jogalkalmazás területén valósul meg.* Így álláspontom szerint azokat a kormányhatározatokat kell „kvázi jogszabályoknak” tekinteni, amelyek *extern* jelleggel bírnak. Tehát egy kormányhatározat tartalma csak akkor alakul át a jogszabályi forma következtében *extern* kvázi jogszabállyá, ha a kormányhatározat tartalma jogszabályként is érvényesülhet.¹ A végrehajtó hatalom által megalkotott határozatokat követően a dolgozat érintőlegesen bemutatja a törvényhozó által megalkotható forrásokat is.

A dolgozat továbbá tárgyalja az angolszász jogrendszer által használt fogalmak alkalmazását annak érdekében, hogy az igazságszolgáltató hatalmi ág a jogegységesítési kötelezettségének maradéktalanul eleget tudjon tenni. Így olyan fogalmakat tisztáz, mint az *obiter dictum*, a *stare decisis*, a *ratio decidendi*, az *overruling*, valamint a *distinguishing*. Az értekezés továbbá arra is rá kíván mutatni, hogy a korlátozott precedensrendszer nem tekinthető előzmények nélküli újításnak a magyar jogrendszerben, ezért bemutatja, hogy miképpen fejlődött az a XIX. századtól napjainkig. A szerző véleménye az, hogy e kötelezettség jogállamisági kritériumként határozható meg, még ha a jogállamiság definiálására nem is tesz kísérletet – mert szétfeszítené a tanulmány rendelkezésére álló kereteit.

¹ Paul LABAND: *Das Staatsrecht des Deutschen Reichs*. II. Tübingen–Leipzig, J. C. B. Mohr, 1911. 170. „Wenn der Inhalt als Rechtsvorschrift wirksam sein kann.“

Elemzési módszerek

Montesquieu szerint „az egyének temérdek haszna származik a társadalomból, és sok haszna származik saját gyakorlatából is. Tanulmányai során az egyén megtanul rendezetten, szabályosan írni, helyesen érvelni és gondolatait megfelelően alakítani: a csend, amelyben elmerülünk, lehetővé teszi számunkra, hogy kövessük a gondolataink. Ezzel szemben a közösségben az egyén megtanul képzelődni: a beszélgetésekben oly sok téma merül fel, hogy el kell képzelnie a dolgokat: a világban kellemes és boldog egyéneket látunk. Aztán az egyén a világban azon kapja magát, hogy attól gondolkodik, hogy a másik nem gondolkodik, vagyis a véletlen szüli gondolatainkat, azokat az ötleteinket, amelyek gyakran jók.”²

A kutatásom során alkalmaztam a *primer* és a *szekunder* adatgyűjtés módszerét, amely hozzásegített a disszertáció tudományos minőségének növeléséhez. Így elsődleges, nóvum jellegű elemzésnek minősül *a kormányhatározati címben* megfogalmazott distinkcióképzés, valamint a szükségrendelettel való kormányzás keretei rész is. Másodlagos adatfeldolgozásnak minősülnek a törvények és kormányrendeletek részekben foglaltak, valamint maga a második fejezet is.

A disszertáció nem kvantitatív – statisztikai jellegű –, hanem kvalitatív kérdésmegfogalmazásokat és elméleti válaszokat fejt ki, ezért egyfajta jogbölcseleti tartalomelemzésről beszélhetünk, amely mindenki számára rendelkezésre álló adatokból hoz létre eddig még nem tárgyalt új állításokat tudományos alaposságra törekedve.

A kutatási céljaim közé az tartozott, hogy elsődlegesen egy vázat adjak a különböző normarendszerek – különösen a jogi normarendszer – nyelvi és logikai összefüggésének. Ennek terén elsődlegesen egy történeti elemzés került a fókuszpontba, amely vizsgálta az aktuális magyar közigazgatási bíráskodási rendszer átalakulását. Ugyanakkor ezen normaegyüttes változása magával vonta az elemzési módszer változását is. Ennek okán a változó jogszabályi és politikai rétegből a vizsgálatot kivontam, így a munkáim során egy analitikus szemléletmód került előtérbe. Ezen elemzés során a különböző hatalmi ágak mint testületek és nem mint egyének által megalkotható aktusok matériája, formája és szokásjogi használata volt a vizsgálat tárgya.

A jogszabályi közeg változása során az igazságszolgáltatói hatalmi ág által megalkotható „nóvum” jellegű aktus (korlátozott precedensrendszer) történeti és komparativista módszerét

² MONTESQUIEU Charles-Louis de Secondat: *My Thoughts* (szerk.): Henry C. Clark. Indianapolis, Liberty Fund 2012. 605. (szabad fordítás).

alkalmaztam, majd az idő előrehaladásával az új intézményi gyakorlat érvényesülésének – pontosabban a jogesetek elemzése és a jogi dokumentumok részletes vizsgálata által lehetőség adódott arra, hogy megtudjam, milyen konkrét példák és esetek szolgálhattak az elméleti elemzések – alátámasztására vagy éppen azok megcáfolására.

Ezt követte a végrehajtó hatalmi ág által megalkotható aktusok elemzése, figyelemmel arra, hogy a gyakorlatban alkalmazott aktusok jogszabályi vagy szakirodalmi közege Magyarországon hiányos. Ezen vizsgálat során elsődlegesen a kormányhatározati formák tartalmi és formális vizsgálatára került sor, majd az idő előrehaladása és a külső körülmények miatt a kormány különleges jogrendben megalkotható jogszabályi formáinak a vizsgálatára helyeztem a hangsúlyt.

A kormány által megalkotható szükségrendeletek tárgyi hatályának elemzése pedig elvezetett a harmadik hatalmi ág által megalkotható aktusegyütteshez, a törvényekhez és az országgyűlési határozatokhoz. Ezen vizsgálat is tartalmaz empirikus tapasztalatokat, de itt inkább az összehasonlító és alkotmányossági elméletek dominálnak.

A disszertáció fő vonala ezáltal a hatalmi ágak mint testületek által megalkotott határozatok és az Alaptörvény T) cikkében felsorolt jogszabályok vizsgálatára, jogforrási jellegére fókuszál, kiegészítve egy analitikus jogbölcseleti szemléletmóddal, amellyel a jogrendszer „rendszer” jellege került megvizsgálásra.

A dolgozat tehát átfogó képet kíván adni a magyar jogforrási rendszerben található normatívumokról, valamint – a tudomány jelenlegi állása szerinti – *jogszabály vs. közjogi szervezetszabályozó eszköz terminológiának a megszüntetésére is javaslatot tesz figyelemmel arra, hogy annak a dichotóm rendszere nem konzisztens.*

A dolgozat első fejezetében az összehasonlító kutatási módszer dominál figyelemmel arra, hogy önmagában a magyar jogrendszernek és annak a normatívumainak a vizsgálata önkényes és torz eredményre vezetne. Így a különböző normák analitikus elemzésekor a fő fókuszpontba került a germán jogcsalád által meghatározott szisztémicitás. Ugyanakkor annak érdekében, hogy a kutatás ne csak a pozitivista jogrendszerek elemzésére korlátozódjon, bevontam a *common law* elmélet által teremtett precedensrendszereknek az elemzését is. A dolgozatban megfogalmazott állításokhoz szigorú dedukció útján jutottam el, így minden egyes következtetés visszavezethető – logikai ugrást nem tartalmazó – állítások összességének tekinthető. Az elsődleges adatgyűjtések során a magyar és a nemzetközi szakirodalom, a hazai és a nemzetközi tételes pozitív jog, valamint a kapcsolódó bírósági gyakorlat elemzésére is sor került. Ezen *primer* adatgyűjtésekben akarva-akaratlanul szerepet játszottak az empirikus tapasztalatok és a jogalkotási impulzusok, amelyeket a minisztériumi jogalkotás területén

szereztem. Ugyanis a gyakorlati kíváncsiság folytán fogalmazódott meg bennem az igény olyan kérdések körüljárására, hogy minek is tekintjük az egyes kormányhatározatokat, amelyekről a jogszabályi közeg oly szűkszavúan szól, vagy vannak-e egyáltalán keretei a szükségrendelettel történő szabályozásnak. Ezek az empirikus megközelítések hozzájárulhatnak a kutatás gyakorlati relevanciájához és a jogi rendszer valós hatásainak megértéséhez. Mindezeket túlmenően másodlagos elemzési módszerként a komparatív elemzés alkalmazása is lehetőséget nyitott a vizsgált jogrendszer alapjainak kodifikálásához.

A dolgozat hipotézisében megfogalmazott valamennyi problémakör felvetését követően a jogtörténeti előzmények bemutatása kapott nagyobb szerepet, azonban ezen elemzési módszer csak a disszertáció második felében hangsúlyosabb.

Figyelemmel arra, hogy a disszertáció két részre oszlik, a kutatómódszertani eszközök is eltérnek. A dolgozat második fejezetének megírásakor a történeti elemzés került a fő fókuszpontba tekintettel arra, hogy a vizsgált államelméleti intézményrendszereknek a működése nem új keletű. Mindezek alapján ennek a fejezetnek a tekintetében elsődlegesen alkotmányelméleti rendszerezésre került sor, amely módszer segítségével tudományos álláspontok és saját megállapítások is megjelennek a disszertációmban.

Suppositio

- I. *Meg kell különböztetnünk a jogértelmezés és az ítélethozatal során az elérendő célokat.*
- II. *A megfelelő nyelvi rendszerrel körülhatárolt jogelvek, az idő múlásával, képesek legitimálni magukat.*
- III. *A kormányrendeletek kodifikációjakor figyelemmel kell lenni a felhatalmazó rendelkezés kereteire – még a szükségrendeletek esetén is.*
- IV. *Amennyiben megkülönböztetjük az eredeti (A) és származékos (B) rendeletalkotási felhatalmazást, akkor szükségszerűen létezhez vegyes (complex) rendeletalkotási felhatalmazás is (AB).*
- V. *Problémásnak tekintendő minden olyan ideiglenes törvényerővel bíró rendelet, amelynek rendelkezései között olyan szabályozás található, amely felhatalmazást biztosít másnak – lásd például egy miniszternek – a jogszabályalkotásra.*
- VI. *A probléma akkor adódik, amikor [...] hatályban tartó rendeletet – úgynevezett feltámasztó rendelkezést, amely felsorolja a címeket – az Y mínusz 2. napon kihirdetnek, de a veszélyhelyzeti rendeleteket hatályában tartó rendelkezés csak az Y. napon lép hatályba.*
- VII. *A jogszabály mint terminus technicus egy formális fogalom.*
- VIII. *A kormányhatározatok megalkotásakor – amikor az származékos – is figyelemmel kell lenni a felhatalmazó rendelkezésekre.*
- IX. *A végrehajtó hatalom a határozati formában alkotott jogforrással kíván szabályozni olyan élethelyzeteket, amelyeknek a formája a hagyományos magyar közjog szerint jogszabályhoz kötött.*
- X. *A nem nyilvános kormányhatározatok számozását meg kell változtatni.*
- XI. *A nem nyilvános kormányhatározatokban megszabott forrásbiztosítás jogszabály- és alkotmányellenes.*
- XII. *Az úgynevezett érintetteknek megküldött kormányhatározatok esetén érvényességi kelléknek minősül az aláírás, valamint annak helye és ideje.*
- XIII. *A sui generis jogforrás kifejezés nem csak az Alaptörvényt illeti.*
- XIV. *A Magyar Közlöny elektronikus megjelenését követően nincs fogalmi különbség a közzététel és a kihirdetés mozzanata között.*
- XV. *Egy jogállamban nem létezhet korlátlan hatalom, így a végrehajtó hatalom által kiadott aktusok felülvizsgálatára az igazságszolgáltatási hatalmi ág oldaláról is hatáskört kell biztosítani.*

Conclusio

„Et qui publice loquitur, pati debet publice contradicentem.”³

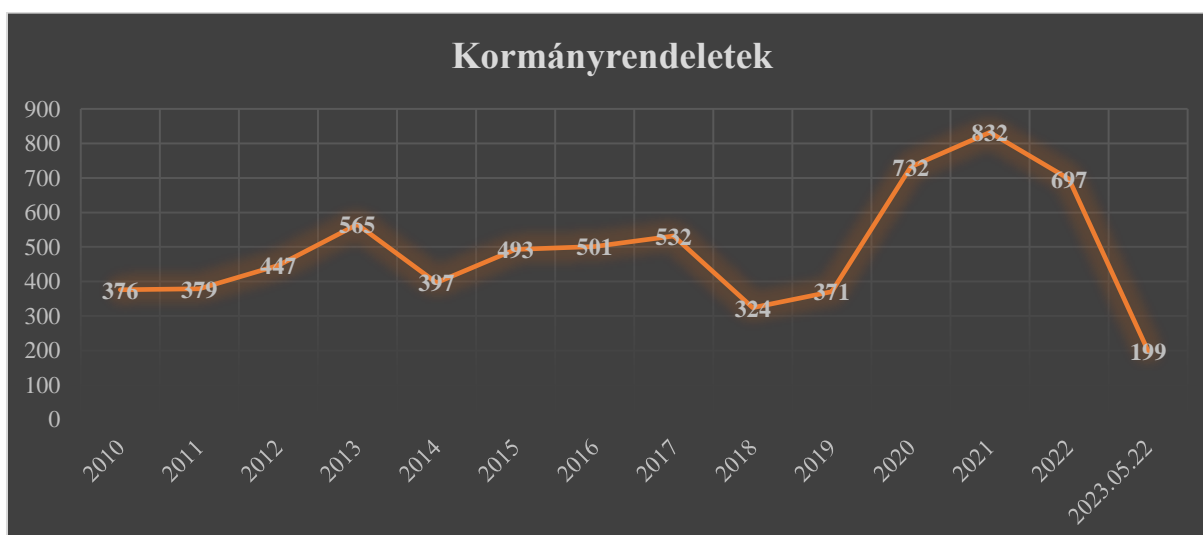
Az I. hipotézis, miszerint *meg kell különböztetnünk a jogértelmezés és az ítélelhozatal során az elérendő célokat*, igazoltnak bizonyul, és a záró megállapítás ezzel kapcsolatosan az, hogy a jogértelmezés és az ítélelhozatal során az

- a) elérendő cél: *egy jó döntés jó indokkal*. Ugyanis, amennyiben a döntés önmagában a jogalanyokért van, akkor az önmagában „jó”, míg az indokolás a további jó döntések iránymutatásaként szolgál.
- b) nem elérendő cél: *egy jó döntés rossz indokkal*. A „jó” döntés ebben az esetben is abszolút, azaz pozitív, ugyanakkor az indokolás tévessége a későbbi esetekben (precedensjellege miatt) generálhat rossz döntéseket.
- c) megcáfolható cél: *egy rossz döntés rossz indokkal*. Amennyiben a döntés rossz és az annak alapjául szolgáló indokolás is hibás, akkor az – amennyiben van lehetőség jogorvoslatra – megtámadható, és a rossz döntés korrigálható.
- d) elérendő cél: *rossz döntés jó indokkal*. A c) esetben látható volt, hogy amennyiben a döntés és az indokolás is rossz, akkor az alapvetően korrigálható. Ugyanakkor azokban az esetekben, amikor a döntés rossz, de az azt alátámasztó indokolás logikailag helytálló, akkor annak az eredményes megtámadhatósága korlátozott, és ezáltal a későbbi döntés és ítélelhozatal igazságosságát is veszélyezteti.

A II. hipotézis: *A megfelelő nyelvi rendszerrel körülhatárolt jogelvek, az idő múlásával, képesek legitimálni magukat*. A dolgozatban nem igazoltam, pusztán levezettem és megmagyaráztam ezt a célt. Így a legitimáció első fázisa a jogelvek (ál)tudományos megalapozásával kezdődik, majd egy olyan „antiszabály” megalkotásával folytatódik, amely csak a meghatározott modellben – azaz kizárólag egy meghatározott axiómákon alapuló, hipotetikus állításokra támaszkodó rendszerben – igazolható. Ugyanakkor ezt az igazolást a zárt rendszeren kívüli „valós” tudományos elveknek a megcáfolására is lehet alkalmazni, ami nem jelent mást, mint hogy (önkéntesen) a belső antiszabály kiterjesztésre kerül, ezzel verifikálva meghatározott fundamentális jogelveket.

³ Carl Immanuel GERHARDT (szerk.): *Die philosophischen Schriften von G. W. Leibniz*. Berlin, Weidmannsche Buchhandlung, 1875–1890. Utánnnyomás: Hildesheim, 1978. 4. kötet, 246. (Leibniz, Letter to Honoré Fabri).

A III. hipotézis szerint a kormányrendeletek kodifikációjakor figyelemmel kell lenni a felhatalmazó rendelkezés kereteire – még a szükségrendeletek esetén is. A különleges jogrendnek a kihirdetése az Alaptörvény által meghatározott feltételek között – mint felhatalmazó rendelkezések – korlátlan szabályozási lehetőséget biztosít a meghatározott szervnek. Elsődlegesen ugyanakkor ezen rendeleteknek a megalkotásakor fokozottan ügyelni kell a felhatalmazó rendelkezés által biztosított rendeletalkotási lehetőségre – azaz a rendelet tárgyi hatályára. Mert a rendeleteknek a megalkotása szigorúan célhoz kötött, és amennyiben a rendelet túlterjeszkedik a felhatalmazó rendelkezésén, akkor az – figyelemmel arra, hogy az az Alaptörvényből eredezteti a felhatalmazását – *contra constitutionem*, így az ilyen felhatalmazó rendelkezésekből született további jogforrások is azok.

A IV. hipotézis: Amennyiben megkülönböztetjük az eredeti (A) és származékos (B) rendeletalkotási felhatalmazást, akkor szükségszerűen létezhez vegyes (complex) rendeletalkotási felhatalmazás is (AB). Az egyes közbeszerzési szabályoknak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, valamint az ezzel összefüggő rendelkezések módosításáról szóló 330/2023. (VII. 19.) Korm. rendelet megalkotásával igazoltan tekinthető az állítás, ugyanis ezen kormányrendeletben egy szükségrendeleti felhatalmazással rendelkező rész és a közbeszerzési törvény általi felhatalmazás is található. Az egyik rendelkezésnek az időbeli hatálya korlátozott, míg a másik felhatalmazó rendelkezéssel alkotottak nem – még ha utóbbi elsődlegesen „módosító” rendelkezéseket is tartalmaz.

[...] a rendeleteket a megalkotásukhoz szükséges *felhatalmazás* alapján is differenciálhatjuk, így megkülönböztetjük a:

a) *törvénytőló (származékos, derivatív, végrehajtási)* rendeletet: amelynek a megalkotása (*érvényessége*) egy a jogforrási hierarchiában magasabban álló jogszabályon (törvény vagy törvényerejű rendeleten) vagy egy jogforrási hierarchiában egy szinten álló rendeleten nyugszik. Más szóval azon rendeletek, amelyeknek a megalkotása jogszabályon nyugszik, nem pedig az *Alaptörvényen*.

b) *autonóm (eredeti)* rendeletet: amelynek a megalkotása az *Alaptörvényen* nyugszik. Ilyenkor a kormány feladatkörében eljárva törvényben nem szabályozott tárgykörben, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján rendeletet alkothat.⁴

c) *complex (vegyes)* rendelet: amelynek egyes rendelkezései (szakaszai, alcímei) *sui generis* jogforráson nyugszanak, míg másik rendelkezései pedig *jogszabályon*. Azaz megjelenik benne mind a származékos, mind pedig az eredeti jogalkotói felhatalmazás.⁵ Ebből következik, hogy a felhatalmazása magának a rendelkezésnek (diszpozíciónak) van, és nem magának a rendeleti formának, azaz az egyes címek, alcímek, szakaszok külön-külön is rendelkezhetnek eltérő felhatalmazással. Hasonló logikát követ a törvények sarkalatosságának a kérdése is, ugyanis nem maga a „törvény” lesz sarkalatos, hanem a törvény egyes rendelkezései.

Ugyanakkor a rendeletek megalkotásának a felhatalmazása nem a szövegnek a meghatározását jelenti, hanem a benne foglalt jogelveknek a végrehajtását, azaz a rendeletalkotási hatáskörnek a jogi tartalma nem a formaválasztásnak, létrehozásnak a deklarációja, hanem a tartalom kötelező erővel való felhatalmazását és a mögötte meghúzódó *quoad posse (virtualiter) universalis* államakaratot jelenti.

Az *V.* hipotézis, amely szerint *problémásnak tekintendő minden olyan ideiglenes törvényerővel bíró rendelet, amelynek rendelkezései között olyan szabályozás található, amely felhatalmazást biztosít másnak jogszabályalkotásra*, igazoltnak bizonyul, mert az ideiglenes törvényerővel bíró rendeleteknek a tartalmi korlátozottságáról nem tudunk beszélni, amiből az következik, hogy a további felhatalmazásadás (akár jogszabályalkotásra) nem eredményezi annak a (sem materiális, sem formális) érvénytelenségét. Másodlagosan, amennyiben nincsen olyan tiltó rendelkezés a jogrendszerben, amely megtiltaná az ideiglenes törvény erejével bíró

⁴ Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdés.

⁵ Lásd: egyes közbeszerzési szabályoknak a veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról, valamint az ezzel összefüggő rendelkezések módosításáról szóló 330/2023. (VII. 19.) Korm. rendelet.

rendelet rendelkezései közötti felhatalmazásadást, akkor abba a helyzetbe kerülünk, hogy az ideiglenes törvény erejével bíró rendeletben megfogalmazásra kerülhet ilyen rendelkezés. Ez azt jelenti, hogy amennyiben határozott időbeli hatállyal rendelkező rendeletben kerülhet megfogalmazásra olyan felhatalmazó rendelkezés (adott személynek, szervnek) jogszabályalkotásra – amelynek felhatalmazó rendelkezését eredetileg törvényben kellene biztosítani –, és az adott személy, szerv megalkotja azt ezen rendelkezésre álló idő alatt, akkor az adott jogszabálynak a megalkotása az időbeli hatállyal rendelkező rendelet hatályvesztését követően ugyanezen felhatalmazó rendelkezéssel nem módosítható, és egy olyan jogszabály marad a jogrendszerben, amely egy ideiglenes törvényerővel bíró rendeletből kapta a felhatalmazását, mégis a megalkotott jogszabály „túléli” a veszélyhelyzeti rendeletet, ezzel akár visszaélve a különleges jogrend által megszabott időbeli hatály céljával is.

Ezáltal *de lege ferenda* javaslatként merül fel, hogy a szükségrendeletekben adott jogalkotási felhatalmazást korlátozni kell.

A VI. hipotézis szerint *probléma adódik, amikor hatályban tartó rendeletet – úgynevezett feltámasztó rendelkezést, amely felsorolja a címeket – az Y mínusz 2. napon hirdetnek ki, de a veszélyhelyzeti rendeleteket hatályában tartó rendelkezés csak az csak Y. napon lép hatályba.* A jogalkotási probléma jelen esetben is fennáll. Ugyanis egy jogszabály címének a felsorolása még nem jár annak a normatív tartalmának a jóváhagyásával, így még azon esetben sem fogadható el ilyen jogalkotási manőver, amikor több száz normát kíván a jogalkotó „életben” tartani, így *de lege ferenda* javaslat, hogy ezen jogalkotási technikának a nevesítése kerüljön korlátozásra legalább rendeleti szinten.

I. példa

Az egyes, a koronavírus-világjárvány következményeinek elhárítása céljából kihirdetett veszélyhelyzetek során kiadott kormányrendelet hatálybaléptetéséről és veszélyhelyzeti intézkedéséről szóló XYZ kormányrendelet 1. § (2) bekezdése:

A veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybaléptetéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt kiadott:

1. xx1/2022. Korm. rendelet,
2. xx2/2022. Korm. rendelet,
3. xx3/2022. Korm. rendelet

2022. május 31-én hatályos szöveggel, e rendelet hatálybalépésének időpontjában hatályba lép.

3. § Ez a rendelet 2022. június 1-jén lép hatályba.

Azaz az I. példa rendeletét 2022. május 24-én kihirdetik a *Magyar Közlönyben*. Így az XYZ rendelet érvényes, de még nem hatályos. De 2022. május 25-én a kormány a XYZ Korm. rendelet tartalmát módosítja (és ki is hirdeti azt még aznap), így a kormány 2022. május 24-én kihirdetett hatályban tartó rendelete egy olyan veszélyhelyzeti rendeletnek a tartalmát tartja hatályban, amelynek a létezéséről még nem is tudhatott.

II. példa

A veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés:

„A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet [...]] szerinti veszélyhelyzet ideje alatt kiadott,

1. a veszélyhelyzet idején alkalmazandó további védelmi intézkedésekről szóló 479/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet,

[...]

70. a veszélyhelyzet idején az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 49. §-a szerinti szünetelésre vonatkozó eltérő szabályokról szóló 31/2021. (I. 29.) Korm. rendelet – annak 4. §-a kivételével –

a 2021. február 7-én hatályos szöveggel, e rendelet hatálybalépésének időpontjában hatályba lép.

5. § Ez a rendelet 2021. február 8-án lép hatályba.”

A 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletet 2021. január 29-én hirdették ki. Így a kormánynak január 29-étől egészen 2021. február 7-éig volt olyan lehetősége, hogy az érvényesen kihirdetett 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletben felsorolt hatályban tartandó rendeletek tartalmát megváltoztassa úgy, hogy azoknak a hatályfenntartásáról már volt érvényes, de még nem hatályos rendelkezés.

Ezen rendelkezés – a tényleges probléma érvényesülése nélkül is – a jogbiztonságba vetett bizalmat rengeti meg, ugyanis a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet megalkotásakor a kormány még nem lehetett tisztában olyan alapvető információkkal – mint, mondjuk, a kihirdetés utáni és a hatálybalépés ideje között bekövetkező módosító rendelet.

A VII. hipotézis: *a jogszabály mint terminus technicus egy formális fogalom*. Minden jogszabály extern normatív aktus, de nem minden extern normatív aktus jogszabály – azaz minden jogszabály jogforrás, de nem minden jogforrás jogszabály. A jogszabály az egyes jogforrástípusok gyűjtőfogalmaként használatos. Ugyanakkor ezen gyűjtőfogalom egy formális fogalom, amely nincs tekintettel a jogforrásban foglalt materiára.⁶ Ugyanis, amennyiben korlátoznánk a jog forrásának a fogalmát a törvényekre vagy a rendeletekre, az olyan lenne, mintha azt mondanánk, hogy az állatok forrásai a lovak és a macskák.

A VIII. hipotézis: *a kormányhatározatok megalkotásakor – amikor az származékos – is figyelemmel kell lenni a felhatalmazó rendelkezésekre*. Ugyanis az az általános és bevett gyakorlat alakult ki, hogy a különböző operatív programok éves fejlesztési keretének az elfogadásakor [amelyek normatívak a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 82. § (2) bekezdés, 68. § (4) bekezdése alapján], hogy ott az éves fejlesztési keret elfogadásakor hivatkozás történik az úgynevezett felhatalmazó rendelkezésre [lásd: *végrehajtás Operatív Program Plusz éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1362/2022. (VII. 21.) Korm. határozat 1. pont b) alpontja*]. Figyelemmel arra, hogy ezen rendelkezések normatívak, de (a jelenlegi többségi tudományos álláspont szerint) nem jogszabályok, így sem a jogalkotásról szóló törvényt, sem a jogszabályszerkesztésről szóló IRM rendeletet sem szükséges alkalmazni rájuk, így a felhatalmazó rendelkezésekre történő hivatkozás sem „szükségszerű”, ugyanakkor a gyakorlat ezzel ellentétes, és szokásjogi alapon alkalmazásra kerül a kormányhatározatok megalkotására is.

Így *de lege ferenda* javaslatom, hogy amikor a normatív kormányhatározat – jelen esetben az éves fejlesztési keretről szóló kormányhatározat – módosításra kerül – csak ahogy az eredeti is –, akkor hivatkozás történjen az úgynevezett felhatalmazó rendelkezésre:

⁶ SAMU Mihály – SZOTÁ CZKY Mihály: *Állam- és jogelmélet*. II. Budapest, Tankönyvkiadó, 1985. 492.

1. A Kormány 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 4. § c) pontjában meghatározott jogkörében eljárva a következőkről *határoz*:

a) A Végrehajtás Operatív Program Plusz éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1362/2022. (VII. 21.) Korm. határozat [a továbbiakban: 1362/2022. (VII. 21.) Korm. határozat] 1. melléklete az *1. melléklet* szerint módosul.

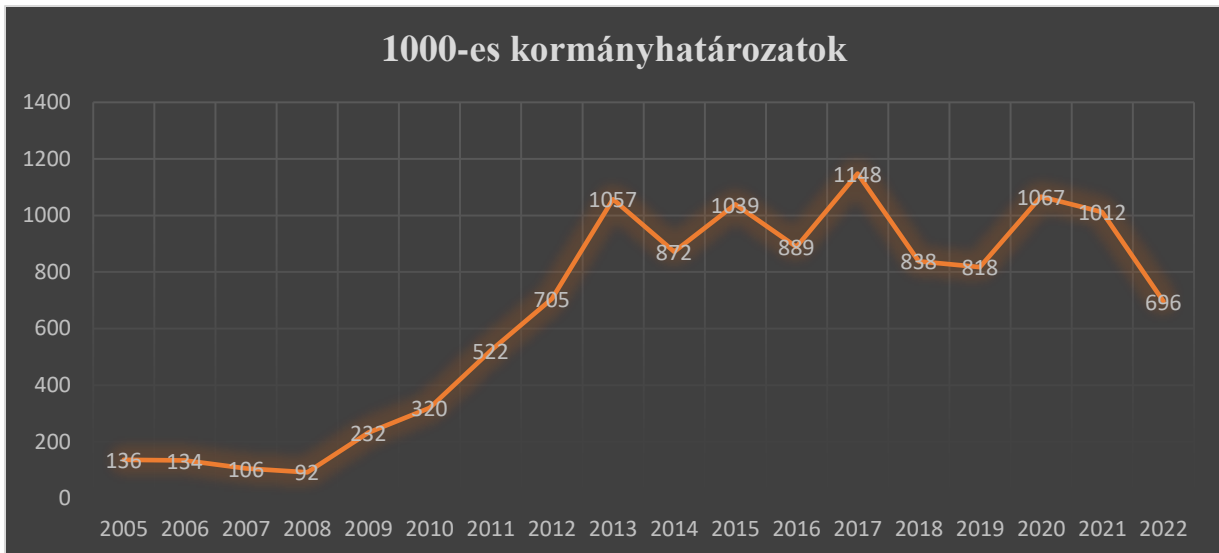
b) Az 1362/2022. (VII. 21.) Korm. határozat 1. melléklet 1. pontjában foglalt táblázat.

ba) E:2 mezőjében a „2022.” szövegrész helyébe a „Meghirdetve 2022. novemberben” szöveg,

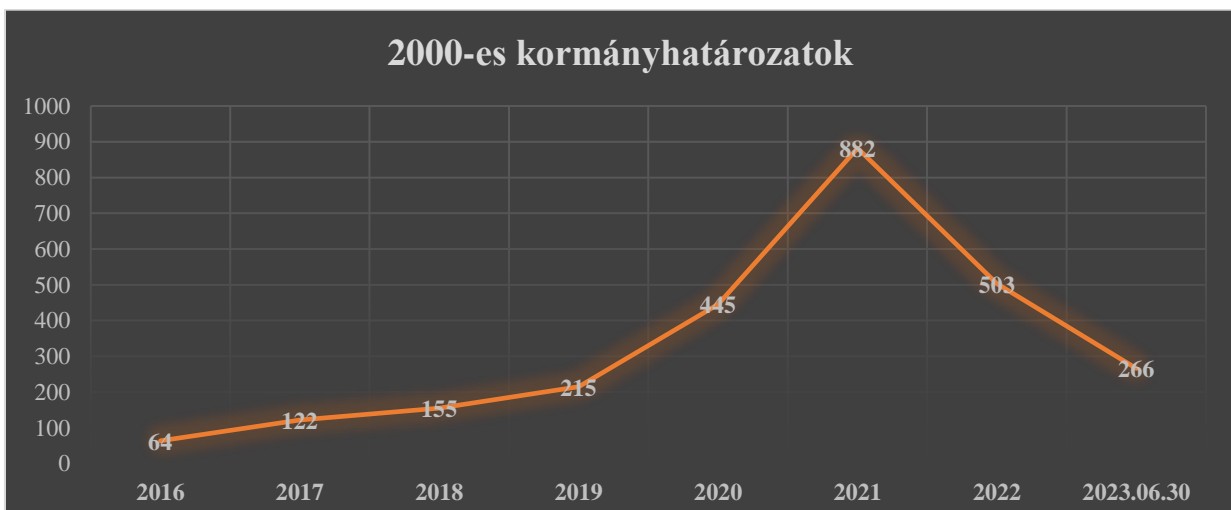
bb) [...] szöveg,

lép.

A IX. hipotézis: a végrehajtó hatalom a határozati formában alkotott jogforrással kíván szabályozni olyan élethelyzeteket, amelyeknek a formája a hagyományos magyar közjog szerint jogszabályhoz kötött. A nyilvános kormányhatározatokkal kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy azoknak a száma 2010-től kezdődően exponenciálisan növekedni kezdett, és a végrehajtó hatalom egyik leggyakrabban alkalmazott döntési formájává nőtte ki magát. Álláspontom szerint akkor beszélhetünk *extern* kormányhatározatról, amikor az közvetetten vagy közvetlen módon befolyásolja az állampolgárok cselekedetét, általános magatartását, illetve az ettől való eltérésnek az alternatíváit. Egy kormányhatározat ugyanis természeténél fogva az emberi magatartás egyes feladatszabásait (felhívás), célkitűzéseit, motiválását és befolyásolását célozza meg. Az ilyen kormányhatározatok pedig „kvázi jogszabályoknak” tekintendők, mert jogszabály módjára viselkednek. A kormányrendeletek és a kormányhatározatok között – logikai szerkezetük és jogtechnikai kifejezésük ugyan eltér egymástól, de – formájukat, megalkotásukat és az *extern* kormányhatározatok tartalmát illetően érdemi különbséget nem tudunk tenni.

A X. hipotézis: *a nem nyilvános kormányhatározatok számozását meg kell változtatni. Az érintetteknek megküldött (minimum a 2000-es) kormányhatározatoknak a számozását szükségesnek tartom megváltoztatni. Javaslom, hogy 5000-tól kezdődjenek, vagy az évszám legyen előbb és utána a számozás (például 2021/2000-es kormányhatározat), ugyanis a felgyorsult „jogalkotási” időszakokban a nyilvános (1000-es) kormányhatározatok száma meghaladhatja – és mint láthattuk, meg is haladja – a 999-et, így a számozást tekintve nyilvános 2000-es kormányhatározat kerülhet közzétételre, ezzel összemosva az érintetteknek megküldött (2000-es) kormányhatározati formát a nyilvános (1000-es) kormányhatározati formával. Figyelemmel arra, hogy a minősített adatot tartalmazó (3000-es) kormányhatározatok száma is elméleti szinten meghaladhatja a 999-et, az érintetteknek megküldött (2000-es) kormányhatározati javaslatot ezen kormányhatározati forma esetében fenntartom.*

A *XI.* hipotézis: *a nem nyilvános kormányhatározatokban megszabott forrásbiztosítás jogszabály- és alkotmányellenes.* Amennyiben vannak 2000-es vagy 4000-es kormányhatározatok, amelyek forrást, többletforrást vagy átcsoportosítást biztosítanak (*Sollen*), akkor azok a kormányhatározatok a 1352/2022. (VII. 21.) Korm. határozatban foglaltakkal és az Alaptörvény 39. cikkében foglaltakkal is ellentétesek. Amennyiben ez az ellentétesség megállapítható, akkor azt materiálisan érvénytelennek (*Sollen*) kell tekintenünk, aminek a megállapítására (ezáltal a kormányhatározatok vizsgálatára) és a megsemmisítésére az Alkotmánybíróságnak jogosultnak kell lennie.

A *XII.* hipotézis: *az ügynevezett érintetteknek megküldött kormányhatározatok esetén érvényességi kelléknek minősül az aláírás, helye és ideje.* Az összes (és nem csak az eredeti) 2000-es és 4000-es kormányhatározatnak a példányára – közzétételük hiánya miatt – szükséges kötelező érvényességi kellékként felvezetni annak – egyedi vagy normatív tartalmától függetlenül – a kiadási helyét és idejét is. Figyelemmel arra, hogy a normatív és az egyedi kormányhatározatok megkülönböztetése kizárólag tartalmi különbségtétel alapján történhet, mert a sorszámozásukat tekintve nem teszünk különbséget közöttük, javaslom, hogy már azok megalkotásakor is kerüljön szétválasztásra az egyedi kormányhatározatoknak a számozása a normatívaktól.

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Készült: 1 eredeti és 2 sk. példányban,
valamint ... másolati példányban
Egy példány x lap
Ez a ... számú pld.

Kapják:
a Kormány tagjai,
a kormányülések állandó résztvevői,
közigazgatási államtitkárok,
irattár

A KORMÁNY

2.../2022.

határozata

Cím

A Kormány

Aláírás helye, ideje.

Miniszterelnök vagy
miniszterelnök-helyettes neve s.k.,
titulus

A *XIII.* hipotézis: *a sui generis jogforrás kifejezés nem csak az Alaptörvényt illeti. A hárszabály a második olyan jogforrás (az első az Alaptörvény), amely ugyan nem tekinthető a formális jogforrás értelemben jogszabálynak, mégis az alakját, szerkezetét (és a jogszabályok formális érvényességi kellékével is bír) tekintve megfelel a jogszabályi követelményeknek – preambulumra, címekre, alcímekre és szakaszokra van bontva, és az esetleges módosításai is jogszabály módjára a Jszt. és a Jat. követelményeinek megfelelően történnek, amiből az következik, hogy úgy viselkedik, mint bármely jogszabály – valamint a hatalommegosztás elmélete szempontjából kiemelkedő szerepet tölt be a jogforrásban, így sui generis jogforrás.*

A *XIV.* hipotézis: *a Magyar Közlöny elektronikus megjelenését követően nincs fogalmi különbség a közzététel és a kihirdetés mozzanata között. A Magyar Közlönyben nincs különbségtétel aközött, hogy egy kormányhatározatot közzétettek, míg egy kormányrendeletet kihirdettek. Így 2011-et követően tekintettel arra, hogy a kormányzati portálon történő elektronikus közokiratként kell megjeleníteni a Magyar Közlönyt, nem állapítható meg gyakorlati különbség a közzététel és a kihirdetés (emelkedett) mozzanata között. Így megállapíthatjuk azt is, hogy a kihirdetés mint a jogszabályok érvényességi kritériuma, azaz hogy „kihirdessék a jogszabályt a hivatalos lapban” pontatlan, ugyanis ebben a végrehajtási aktusban is a jogszabálynak – a mindenki számára történő – megismerhetősége és a pontos tartalomnak a visszakövethetősége a célja. Ebből következően eliminálható a jogszabályok és a közjogi szervezetszabályozó eszközök mindenki számára történő megjelenítése, azaz a közzététel és a kihirdetés közötti különbség.*

MAGYAR KÖZLÖNY

98. szám

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2023. július 4., kedd

Tartalomjegyzék

25/2023. (VII. 4.) BM rendelet	A biztonsági összekötő személy rendszeres szakmai képzésére, továbbképzésére vonatkozó szabályokról	4934
14/2023. (VII. 4.) HM rendelet	A Magyar Honvédség díszelgési feladatait ellátó szervezeteinek átalakulásával kapcsolatban a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 9/2013. (VIII. 12.) HM rendelet és a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet módosításáról	4935
8/2023. (VII. 4.) IM rendelet	A jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet módosításáról	4940
2/2023. (VII. 4.) TFM rendelet	A területfejlesztési célú fejezeti kezelésű előirányzatok és a központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 1/2022. (X. 3.) TFM rendelet módosításáról	4942
1002/2023. (VII. 4.) AB Tü. határozat	Az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1004/2020. (IV. 30.) AB Tü. határozatának módosításáról	4947
Jpe.II.60.040/2022/7. számú határozat	A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának jogegységi hatályú határozat	4949
Knk.II.39.057/2023/3. számú végzés	A Kúria népszavazási ügyben hozott végzése	4958
Knk.II.39.058/2023/2. számú végzés	A Kúria népszavazási ügyben hozott végzése	4966
A Kúria közleménye	A Nemzeti Választási Bizottság határozata helybenhagyásáról	4972
104/2023. (VII. 4.) KE határozat	Miniszter megbízatása megszűnése időpontjának megállapításáról	4973
105/2023. (VII. 4.) KE határozat	Államtitkárok felmentéséről	4973
106/2023. (VII. 4.) KE határozat	Miniszterek kinevezéséről	4974
107/2023. (VII. 4.) KE határozat	Dandártábornok szolgálati viszonya megszűnésének megállapításáról	4974
108/2023. (VII. 4.) KE határozat	Bírák felmentéséről	4975
109/2023. (VII. 4.) KE határozat	Bírák kinevezéséről	4975
110/2023. (VII. 4.) KE határozat	Bírák kinevezéséről	4976
1262/2023. (VII. 4.) Korm. határozat	A közkiadások hatékonyságának felülvizsgálatáról	4976
1263/2023. (VII. 4.) Korm. határozat	A Közkiadások Felülvizsgálata Munkacsoportról	4982

A XV. hipotézis: *egy jogállamban nem létezhet korlátlan hatalom, így a végrehajtó hatalom által kiadott aktusok felülvizsgálatára az igazságszolgáltatási hatalmi ág oldaláról is hatáskört kell biztosítani.* Az állam önkorlátozásának kitétele pedig felöleli a közigazgatási aktusok feletti feltétlen kontrollt is, amely magában hordozza a közigazgatási bíróságok – szervezetileg meghatározatlan – létjogosultságát. Az állam egésze pedig – annak érdekében, hogy jogállamról tudjunk beszélni – köteles a megfelelő jogvédelmi garanciákat biztosítani az egyéneknek az állam aktsaival szemben azért, hogy az alkalmazandó normák ne legyen zsarnokiak, ez pedig nem jelent mást, mint hogy az államhatalom korlátozza saját magát. Jogállam ugyanis csak ott lehet, ahol az állam korlátozza önnön akaratát. Az önkorlátozás kérdéskörébe beletartozik az is, hogy milyen típusú garanciákban látjuk ennek az érvényesülését – ugyanis nem a hatalom érvényre juttatása, hanem a hatalom korlátok közé szorítása a végcél.

A szerző témában megjelent publikációi

BALÁSSY Ádám Miklós – HIMPLI, Lénárd – RÁTKAI Tímea: The normative questions of life imprisonment and capital punishment: morality or legality In *De iurisprudentia et iure publico*, 2023. XIV. évfolyam 3. sz. 1-29. <http://mjat.hu/wp-content/uploads/2023/10/Balassy-Himpli-Ratkai-DIEIP-XIV-3.pdf>

BALÁSSY Ádám Miklós: Általános jogforráselemletek. In *De iurisprudentia et iure publico*, 14. (2023), 2. sz. 1–16. <http://mjat.hu/wp-content/uploads/2023/06/DIEIP-2023-06-15-2.pdf>

BALÁSSY Ádám Miklós: Egyetemes állam- és jogtörténet. In *Jogtörténeti Szemle*, 20. (2022), 4. 69–71. <https://doi.org/10.55051/JTSZ2022-3p69> Pages 69-71

BALÁSSY Ádám Miklós: A kormányrendeletek – tanulmány a magyar közigazgatásból 2. In *De iurisprudentia et iure publico*, 14. (2023), 1. 2–14. <http://mjat.hu/wp-content/uploads/2023/03/DIEIP-2023-03-1.pdf>

BALÁSSY Ádám Miklós: A kormányhatározatról – tanulmány a magyar közigazgatásból. *Jogelméleti Szemle*, 2022/3. 2–25. https://jesz.ajk.elte.hu/2022_3.pdf

BALÁSSY Ádám Miklós: *Uncertainties about the “Systemic” Nature of the Legal System*. In XXII. Jogász Doktoranduszok Konferenciája, 2022. XXII. 9–20.

BALÁSSY Ádám Miklós: Demokrácia, jogállamiság és alkotmánybíráskodás (recenzió). *Állam- és Jogtudomány*, 62. (2021), 2. 145–148. https://jog.tk.hu/uploads/files/2021-02-rec_Balassy.pdf

BALÁSSY Ádám Miklós: A logikai „légvár” természete. In MISKOLCZI BODNÁR Péter (szerk.): *XVIII. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója*. Budapest, KRE, 2020. 11–20. https://ajk.kre.hu/images/doc2021/pr/XVIII_Jogasz_doktoranduszok_szakmai_talalkozoja.pdf

BALÁSSY Ádám Miklós: A legfelsőbb bírói fórum jogegységesítési kötelezettsége. *Magyar Jog*, 2020/11. 656–663.

BALÁSSY Ádám Miklós: Recenzió a Jogalkotástan – Jogdogmatikai és jogszabályszerkesztési ismeretek című könyvről. *Ügyészek Lapja*, 2020/1. 83–87.

BALÁSSY Ádám Miklós: A hatalommegosztás és hatalomfelosztás doktrínája – Government Is Like Fire, a Dangerous Servant and a Fearful Master. *Jogelméleti Szemle*, 2020/1. 1–17. http://jesz.ajk.elte.hu/2020_1.pdf

BALÁSSY Ádám Miklós: A közigazgatási bíróság mint a jogállamiságot biztosító intézmény. *Jogelméleti Szemle*, 2019/3. 108–123. http://jesz.ajk.elte.hu/2019_3.pdf

BALÁSSY Ádám Miklós: A vallási tartalmak fontossága a XXI. században. In BIRHER Nándor – HOMICKÓ Árpád Olivér (szerk.): *Az egyházi intézmények működtetésének etikai alapjai*. Acta Caroliensia Conventorum Scientiarum Iuridico-Politicarum XXVIII. Budapest, KRE ÁJK, 2019. 91–98.

BALÁSSY Ádám Miklós: Jogállam, joguralom vagy jogállami joguralom? A különálló Közigazgatási Bíróságról szóló T/6295-ös törvényjavaslat problematikái. *KRE-DIT*, 2019/3.

BALÁSSY Ádám Miklós: A Közigazgatási Bíróság és annak „új” jogintézményei. In MISKOLCZI BODNÁR Péter (szerk.): *XIV. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója 2018*. Budapest, KRE, 2019. 25–35.

BALÁSSY Ádám Miklós: *Logic: Judicial syllogism*. In FARKAS György Tamás – RIMASZÉCSI János (szerk.): *Alapjogok – Alkotmány – Alaptörvény*. Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2019. 62–72.

BALÁSSY Ádám Miklós: A közigazgatási bíráskodás egyes kérdései. *Jogelméleti Szemle*, 2018/4. 221–231. http://jesz.ajk.elte.hu/2018_4.pdf